

Pravednik svijeta i(li) izdajnik srpskog naroda

Buntovnik s razlogom

Nezavisno društvo novinara Vojvodine i Udruženje BH novinari uradili su zajednički projekat *Živjeti zajedno*, koji se bavi temama rata na prostorima bivše Jugoslavije kroz pozitivne ljudske priče koje pokazuju da je i poslije svega moguće živjeti zajedno. U sklopu projekta bit će urađeno pet dokumentarnih filmova i 10 tekstova, koje će *Dani* objaviti u narednim brojevima kao medijski partner u BiH. U ovom broju donosimo priču o Lazaru Manojloviću koji već dvadeset i dvije godine otvoreno govori i piše o zločinima koje su počinili pojedini pripadnici srpskog naroda zbog čega su mu prijetili i pokušali ga ubiti

Piše: **Samra Salihović**

Lazar Manojlović, humanista i pravednik, već dvadeset i dvije godine otvoreno govori i piše o zločinima koje su počinili pojedini pripadnici srpskog naroda. Prijetili su mu i pokušali ga ubiti zbog toga, ali on ne odustaje, zbog čega je i danas, baš kao i u periodu od 1992. do 1995. godine, životno ugrožen i napadan kao "srpski izdajnik i dušmanin srpskog roda".

Gospodari rata

Zbog otpora koji je pružao gospodarima rata u Bijeljini, Lazara Manojlovića – učitelja i humanistu – i danas u Republici Srpskoj tretiraju kao srpskog izdajnika. U vrijeme kada su "arkanovci" harali Semberijom, Manojlović se odlučno suprotstavio njihovom etničkom čišćenju. Nije dozvolio da se po naredbi člana SDS-a iz škole istjeraju svi Bošnjaci i Hrvati. Spašavao je Bošnjake i iz zloglasnog logora Batković, tražeći da ih puste jer mu "trebaju u školi". Mnogima je pomagao da sigurno napuste grad. Spašavao je koliko je mogao svoje sugrađane od zlikovaca otvoreno se suprotstavljajući politici zločina. Zbog toga je smijenjen s pozicije direktora škole, i

bio u situaciji da su mu po čitav redenic ispaljivali iznad glave.

Zbog njegovih hrabrih i humanih djela za vrijeme i poslije rata, u Padovi mu je 2008. godine uručeno prestižno priznanje – Pravednik svijeta, koje se dodjeljuje najistaknutijim svjetskim borcima za ljudska prava.

No, mnogi mu "izdaju" ni danas nisu oprostili. Za njega je medijski prostor u Republici Srpskoj potpuno zatvoren, a njega samog raznim metodama zastrašivanja pokušavaju ušutkati.

"Prije nekoliko mjeseci u Bijeljini, prilikom promocije moje knjige *Knjiga tuge i opomene* i premijere dokumentarca posvećenog meni *Buntovnik s razlogom*, opštinski čelnici su, iz neke tame, pokušali da to književno-filmsko veče razbiju. Ispred zgrade je došao veliki broj policajaca. Nije to za mene bilo ništa novo. Prije mi je takve stvari priređivao vladika Kačavenda, a sada to radi Mićo Mičić, gradonačelnik Bijeljine. Njih dvojica su povezani kao spojeni sudovi.

Kačavenda je bio semberski vladika, a Mićo je bio i sada je semberski šerif. Dan prije promocije prišao mi je školski drug, inače poznato sportsko ime, i molio me da mu oprostim što neće doći na promociju knjige. Ne smije, kaže, jer ako čuje Mićo Mi-

"Moć političkih stranaka koje su na vlasti jeste u tome što drže ljude u strahu. Kada su **Staljina pitali da li voli da ga narod cijeni iz ubjedenja ili straha, Staljin je kao iz topa rekao - iz straha. Novinari pitaju zašto, a on kaže - ubjedenja se mijenjaju, a strah nikada. Tako da u Bosni i Hercegovini još uvijek vladaju strah, mine, rane i mržnja"**

čić, teško njemu. To je neprijatno čuti od čovjeka za kojeg znam da me istinski cijeni i poštuje. Uprkos svemu, promocija je uspjela. Došlo je oko 430 ljudi, što je rekord za Bijeljinu u posljednjih trideset godina. Tada sam rekao da je lakše preživjeti drinski cunami nego demokratiju gradonačelnika Miće Mičića.

On se samo strancima predstavlja kako je veliki demokrata, a Bijeljina demokratska opština. Ta i takva Srpska demokratska stranka je u Bijeljini na vlasti od 1991. godine. Ta ista Srpska demokratska stranka izvršila je genocid, izvršila urbicid, isto tako izvršila je agrocid, jer je najbo-

Lazar Manojlović

lja imanja pretvorila u građevinsko zemljište. Samo je Momčilo Krajišnik u onoj čuvenoj koloni 1995. godine poveo sa brda 60 hiljada ljudi i doveo ih u Bijeljину”, priča Manojlović.

Srpska zauvijek

Manojlović rat u BiH definiše kao “vjersko-zvjerski pokolj”. Za beogradski list *Republiku* napisao je niz tekstova o Srebrenici jer ga je, kako kaže, bilo stid što su zločin takvih razmjera počinile psihopate koje pripadaju njegovom narodu. Stid ga je, veli, i što još uvijek mnoštvo “velikih Srba” ne priznaje zločin svjetskih razmjera počinjen u Srebrenici i što pokušavaju da “taj krvavi srpski cunami porede i pravdaju sa drugim zločinima”.

On je jedini koji je u ratnoj i poratnoj Bijeljini imao hrabrosti javno govoriti o srpskim zločinima. Bošnjaci iz Bijeljine njegovu hrabrost danas poštuju i cijene.

“Bošnjaci iz Bijeljine istinski me vole. Priđu mi na ulici i stisnu ruku, ali se ipak okreću da ih neko ne vidi. Moć političkih strana-

ka koje su na vlasti jeste u tome što drže ljude u strahu. Kada su Staljina pitali da li voli da ga narod cijeni iz ubjeđenja ili straha, Staljin je kao iz topa rekao – iz straha. Novinari pitaju zašto, a on kaže – ubjeđenja se mijenjaju, a strah nikada. Tako da u Bosni i Hercegovini još uvijek vladaju strah, mine, rane i mržnja. To su četiri jahača bosanskohercegovačke apokalipse.

Rana je puno, straha i mržnje isto tako, a i stotinu hiljada mina je prisutno u našoj stvarnosti. Bosna i Hercegovina je geografski lijepa za oči, ali teška za dušu. Zato što je bezdušnici razoriše. U glavi Milorada Dodika mi smo

Manojlović je najviše neprijatnosti u Bijeljini doživio od raščinjenog vladike Vasilija Kačavende i njegovih poslušnika. Kačavenda je 1993. godine, na Svetog Savu, u crkvi koja se nalazi preko puta škole u kojoj je Manojlović bio direktor, kazao: “Mi ovdje, Bože me oprost, imamo najvećeg izdajnika svih vremena, komunjaru koja je došla iz Tuzle da uništi srpsku djecu”

“U glavi **Milorada Dodika** mi smo već u Srbiji ili u Rusiji. Kada isti taj Dodik treba da nam smanji penziju, onda nudi nemušta objašnjenja. Od Marksa sam još naučio da život traži rješenja, a ne objašnjenja. Mi već dvadeset godina slušamo objašnjenja kako živimo u boljem dijelu Bosne i Hercegovine – Srpskoj zauvijek”

već u Srbiji ili u Rusiji. Kada isti taj Dodik treba da nam smanji penziju, onda nudi nemušta objašnjenja. Od Marksa sam još naučio da život traži rješenja, a ne objašnjenja.

Mi već dvadeset godina slušamo objašnjenja kako živimo u boljem dijelu Bosne i Hercegovine – Srpskoj zauvijek. Dodik je vjerovatno učio istoriju, ali iz nje nije ništa naučio. Tako, recimo, da su sva carstva od Rimskog, Austro-ugarskog do Osmanskog, po njihovim vođama, bila – zauvijek neuništiva, a danas o tim carstvima imamo po tri reda u udžbeniku istorije. Dodik je uzeo jedan čošak Bosne i Hercegovine i proglašava ga ‘zauvijek’ srpskim. To je budalaština.”

Manojlović je najviše neprijatnosti u Bijeljini doživio od raščinjenog vladike Vasilija Kačavende i njegovih poslušnika. Kačavenda je 1993. godine, na Svetog Savu, u crkvi koja se nalazi preko puta škole u kojoj je Manojlović bio direktor, kazao: “Mi ovdje, Bože me oprost, imamo najvećeg izdajnika svih vremena, komunjaru koja je došla iz Tuzle

da uništi srpsku djecu". Nakon tog njegovog govora, Manojlović nije mogao po 16 sati izaći iz škole na ulicu. Međutim, Manojlovićeva borba protiv kriminalca, pedofila i razvratnika, episkopa Kačavende, trajala je sve dok ga Sveti sinod Srpske pravoslavne crkve nije penzionisao.

Kačavendin nevidljivi duh

"Napisao sam reagovanje na tekst i reportažu o Kačavendi i njegovom 'malom Versaju u Bijeljini', objavljenom u časopisu *Glorija*. Tu sam, u 14 tačaka, nabrojao sva zla koja je Vasilije Kačavenda učinio u Semberiji i kazao da je on najveća sramota Srpske pravoslavne crkve i Srba, a zlo za sve druge narode.

Naravno, reagovanje nije objavljeno u *Gloriji*, ali je glavni urednik bio pošten pa je moj tekst poslao listu *Republika* koja ga je i objavila. Tada su mi najviše prijeli. I tada je, uslovno rečeno, počeo moj rat protiv zlodjela Vasilija Kačavende, koji je trajao sve dok nisam postao jedan od pobjednika.

Međutim, ostao je Kačavendin nevidljivi duh koji i dalje ovdje vlada. Gradonačelnik Mićo Mićić potpisao je peticiju da se Kačavenda rehabilituje. Kačavenda čak i nije otišao dalje od Bijeljine. Živi u pozlaćenom manasti-

ru Svete Petke, pored Bijeljine, odakle posmatra šta ko govori i radi, i ima veliki uticaj na njegovog nasljednika, episkopa Hrizostoma.

Novopostavljeni vladika zvrničko-tuzlanski, po odluci Svetog sinoda, trebalo bi da bude u Tuzli, gdje je i sjedište eparhije. Međutim, dok je Kačavenda bio episkop, stalno je Tuzlake nazivao varvarima i optuživao ih da hoće da ga ubiju. Sada ni Hrizostom neće u Tuzlu. Nastavljaju svoju prljavu igru koju su igrali i ranije, samo ne tako otvoreno i ne tako drsko", govori Manojlović.

On i danas, u svojoj osamdesetoj godini, oštro kritikuje vlast, vodi borbu za ljudska prava, ukazuje na nepravdu i od nadležnih traži da se ispravi.

"Mi smo po ljudskim pravima još uvijek u 1992. godini. BiH već dvadeset godina nije ni prava, ni pravna država, već zemlja bez adrese, a njeni građani bez ljudskih prava i sloboda. Ja sa gradonačelnikom Bijeljine vodim pravi rat oko njegova dva posljednja zlodjela koje je učinio zajedno sa Kačavendom, i to u mom rodnom selu Velikoj Obarskoj.

Pred samo penzionisanje vladike Kačavende, Mićić je u ovom selu 'odsjekao' 200 metara puta koji postoji stotinu godina i poklonio ga Kačavendi da proširi crkveno dvorište, a seljanima napravio

Zbog otpora koji je pružao gospodarima rata u Bijeljini, Lazara Manojlovića - učitelja i humanistu - i danas u Republici Srpskoj tretiraju kao srpskog izdajnika. U vrijeme kada su "arkanovci" harali Semberijom, Manojlović se odlučno suprotstavio njihovom etničkom čišćenju

lakat. Ljudi protestuju, ali uzalud. Pravi je zločin odsjeci put i pokloniti ga krvi bez ičijeg pitanja. Isto tako, Mićić je u Velikoj Obarskoj starosjediocima obilježio kuće brojevima, ali nije dao imena ulicama, a onim novopečenim mještanima na periferiji, dao je ulice najpoznatijih srpskih književnika. Tako da imamo ulicu Jovana Dučića u kukuruzima. To su nevjerojatne gluposti.

Mićić samovoljno odlučuje za svako selo u Semberiji. Ja pišem pisma, šaljem dokumenta Mićinom stranačkom šefu Mladenu Bosiću, pisao sam i potpredsjedniku SDS-a Ognjenu Tadiću, ali odgovora nema. Ja sam čelnicima SDS-a u pismu poručio da ću im u ovoj kampanji vjerovati ukoliko priznaju svoje greške, ali sudeći po onom što smo do sada čuli, oni su bezgrešni. Zbog toga, kada su me pitali u čemu je razlika između Bosića i Dodika, ja sam rekao - u kilogramima. Ja ne vidim druge razlike. Bosić samo igra igru u rukavicama, jer ako su oni demokratska stranka, onda svakom građaninu treba da se odgovori na njegovu molbu ili žalbu, bez obzira da li je on u pravu ili nije."

Pravednik svijeta

Kada je proglašen pravednikom svijeta, svi mediji u Republici Srpskoj ignorisali su tu vijest, ko-

Kasapljenje školstva

Brojne nagrade koje je Manojlović tokom svog radnog vijeka dobio dokaz su da je bio jedan od najboljih pedagoga na prostoru bivše Jugoslavije. Dobitnik je nagrade za životno djelo u pedagogiji "Dr. Vojislav Bakić", koju mu je dodijelio Pedagoški pokret Jugoslavije iz Beograda. Prije rata dobio je jugoslavensku nagradu "Najdraži učitelj" za rezultate postignute u obrazovanju i vaspitanju učenika. Zbog toga je često i pozvan da govori o stanju u kojem se nalazi školstvo, o poplavi divljih diploma i o ulozi učitelja.

"Učitelji su danas zapušteni, prepušteni, ispušteni. Oni lutaju. Kada kažem učitelj, mislim na sve one koji uče nekog od obdaništa do fakulteta. Zapadna politika je takva da kada žele uništiti jednu zemlju, unište joj i školski sistem. Mi smo u socijalizmu imali jako dobar školski sistem. Naši studenti su bili priznati u Evropi i svijetu. Danas, zvanično, niko van BiH ne priznaje naše diplome, jer su sumnjive ili nedorečene. Fakulteti su nikli po selima. Mjesne zajednice otvaraju fakultete. Ja sam u vezi s tim napisao - gdje god nađeš zgodno mjesto, ti fakultet nasadi. On će da te nagradi. Oni koji nisu bistri postaše magistri, a oni još gori postaše doktori.

Žao mi je što se mladi ljudi uništavaju. Dobiju diplomu, a ne znaju koje zanimanje su stekli. Desetine hiljada je takvih koji traže posao. Prije rata imali smo jednog ministra prosvjete, sada ih imamo 14. Kada sam sabrao šta je sve sa školstvom uradio Anton Kasipović, Dodikov dugogodišnji ministar prosvjete i kulture, nazvao sam ga Kasapovićem. Ispravljaju me da se ne preziva tako, a ja im kažem da je potpuno iskasapio naše školstvo. Kada je sve uništio, dao je ostavku, osnovao svoje poljoprivredno gazdinstvo i sada se hvali da mu se najbolji ovan u stadu zove Faraon.

Stub svake države je obrazovanje, ali istinsko obrazovanje, međutim u našoj zemlji niko nema strategiju, bez koje se ništa ne može uraditi. Ja sam bio posljednji birani direktor škole. Danas svaka škola pripada nekoj partiji i direktor se bira po političkoj pripadnosti, što je za obrazovanje izuzetno pogubno."

ju su inače prenijeli svi poznati svjetski mediji. Manojlović isti tretman u medijima RS-a ima i danas.

"Meni je etiketa najvećeg srpskog izdajnika prilijepljena početkom rata u BiH i nikada se ne može odlijepiti. Kada sam dobio u Italiji nagradu Pravednik svijeta, zvanično me je primio predsjednik Predsjedništva BiH Željko Komšić. Bio sam lijepo primljen. Takođe, na svečan način primljen sam kod gradonačelnika Tuzle Jasmina Imamovića. Sva sredstva informisanja u Federaciji BiH, printana i elektronska, o meni su afirmativno pisala. Međutim, u Dodikovom entitetu ta vijest nikada nije objavljena. To se za njih nije desilo.

Mjesec dana kasnije sreo me je gradonačelnik Mičić, izvinjavao se što me on nije zvanično primio i obećao da će to uraditi sljedeće sedmice. I uradio je. Međutim, si-

"Ja sam čelnicima SDS-a u pismu poručio da ću im u ovoj kampanji vjerovati ukoliko priznaju svoje greške, ali sudeći po onom što smo do sada čuli, oni su bezgrešni. Zbog toga, kada su me pitali u čemu je razlika između Bosića i Dodika, ja sam rekao - u kilogramima. Ja ne vidim druge razlike. Bosić samo igra igru u rukavicama"

guran sam da je zbog toga od vladike Kačavende dobio šamar. Kako može primiti "najvećeg srpskog izdajnika"?! Lokalni pop iz Bijeljine Nedeljko Pajić mjesec dana je u *Semblerskim novinama* o meni pisao na najgori mogući način. Napisao sam pismo Mičiću i tražio da zaustavi to retrogradno pisanje o meni. Nisam tražio da me brani, mene brane moja djela. Međutim, nije reagovao."

Na pitanje šta treba da se desi da u Republici Srpskoj i Bijeljini bude tretiran onako kako zaslužuje jedan od najistaknutijih svjetskih boraca za ljudska prava, Manojlović kaže: "Trebalo bi da Sinod, kao crkvena vlada, povuče protiv mene optužbu kojom sam anatemitisan od njenog člana. Vladika Hrizostom priznaje da sam na Svetog Savu, kada sam bio još direktor osnovne škole, proglašen najvećim srpskim izdajnikom svih vremena. Tada sam odbio da dam otkaz učiteljima Bošnjacima i Hrvatima i iz škole istjeram nesrpsku djecu. Odbio sam da sa učenicima srušim spomenik narodnog heroja Radojke Lakić i školi dam naziv Srpska škola.

Međutim, ne vjerujem da će Sinod SPC-a ikada povući tu optužbu. Isto kao što patrijarh Pavle nije htio povući svoju izjavu sa Pala da je Ratka Mladića i Radovana Karadžića 'sam Bog poslao' da konačno naprave srpsku državu. Puno je toga prljavog u djelovanju Srpske pravoslavne crkve. Trebalo bi mnogo toga da se promijeni. Mi živimo na jednoj velikoj pozornici budala. Budale vladaju, budale ih biraju, a pametni stradaju. Nesreća je da sve tri stranke koje su nas zavedile i danas vladaju.

Međunarodni mirovni sporazum potpisan u Daytonu morao je zabraniti SDS, SDA i HDZ. Umjesto toga, oni njih ozvaniče i još naprave da Srbija garantuje za nas u Bosni i Hercegovini. To je van pameti, da onaj ko je palio kuću bude njen graditelj. Da bi se stvari promijenile, mi treba da dobijemo demokratsku vlast. E sada, da se vratim na ono što ste me pitali. Ukoliko bi vlast priznala ljude kao što sam ja, onda bi obesmislila svoju borbu. Njima je bolje da nas određuju kao izdajnike. Zato ja pišem, ostavljam trag. Ni jedan trud nije uzaludan, pa neće biti ni naš."

(Tekst je nastao u okviru projekta *Living Together*, koji je finansiran sredstvima Medijskog fonda Jačanje medijske slobode u Srbiji, Evropske unije, Delegacija Evropske unije u Srbiji. Sadržaj priloga je isključivo odgovornost realizatora projekta i ni na koji način ne odražava stavove i mišljenje Evropske unije)